

Cooperació catalana

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Bosquerols, SCCL, boscos, natura i persones

Pàg. 10

Faye Aziz,
«Cal crear oportunitats
dins la cooperativa»

Pàg. 13

Mercat social,
L'Informe fotografia
la situació actual de l'ESS

Pàg. 19

Cooperatives padrines,
L'experiència al servei
del cooperativisme

Pàg. 22

Prevenió de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada
com a Servei de Prevenió Aliè

99%

de renovacions
anuals

9,1

valoració dels
nostres clients

15

anys fent
prevenió

- Salut i benestar des de la integració de la prevenió a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat

www.sepra.cat

Assessorament i gestió integral especialitzada en
**COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES**

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, SccL
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

www.cronda.coop

1 de cada 4 catalans i catalanes de més de 16 anys treballa, compra o participa en una cooperativa

Al Col·lectiu Ronda apostem perquè el centre de l'economia siguem les persones

Al servei de les cooperatives i l'economia social

Assessorament, gestió i suport a l'administració d'empreses cooperatives, fundacions i organitzacions sense ànim de lucre en l'àmbit laboral, comptable, fiscal, econòmic i de consultoria especialitzada

ASSESSORAMENT JURÍDIC COMPROMÈS

 Col·lectiu Ronda

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna, Enric Dalmau, Agnès Giner, Xavi Palos, Montse Pallarés, Jordi París, Joseba Polanco, Ricard Pedreira, Esteve Puigferrat, Judit Quintana i Olga Ruiz.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Bosquerols, SCCL.

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL.

Dipòsit legal B-22.823/80

ISSN 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Iolanda Fresnillo

05

EDITORIAL

La sentència de l'1-0

06

NOTICIARI.

Agnès Giner.

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

El moviment cooperatiu condemna la sentència als presos polítics catalans
Confederació de Cooperatives de Catalunya.

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Boscós, natura i persones, un ecosistema equilibrat i respectuós
Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA

Faye Aziz
Pep Valenzuela.

16

HISTÒRIA COOPERATIVA

175 anys dels pioners de Rochdale i 200 de cooperativisme
Josep Edo.

19

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

L'estat del mercat social català
Guillem Subirachs.

21

INTERCOOPERACIÓ

El programa d'apadrinament, una oportunitat d'aprenentatge mutu entre cooperatives
Olga Ruiz.

25

RESSENYA

La geografia del capitalisme
Marc Dalmau.

26

SALUT

Portes una alimentació vegetariana i estàs buscant l'embaràs?
Carla Martínez.

27

RETALLS

.COOP
Acción Cooperatista
Mar Masip.

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Iolanda Fresnillo

(Barcelona, 1973), Sociòloga i activista

M'atrau del cooperativisme, la possibilitat de viure d'acord amb uns valors, la solidaritat, la cooperació, el respecte, el suport mutu... en definitiva, tractar de mantenir la coherència també en l'àmbit del treball remunerat. És evident que no és possible construir un altre món més just, en allò econòmic, social i ambiental, si no construïm espais de treball remunerat on apliquem aquest principi de justícia, i el cooperativisme ens permet precisament això. De la mateixa manera, no és possible avançar en la desconstrucció del patriarcat i la construcció d'una societat i economia feminista, fora d'un marc cooperatiu i, en particular, de l'economia social i solidària.

No em convenç tant el fet que experimentem el cooperativisme, sobretot en l'àmbit de l'economia social i solidària, en petites càpsules. Aquestes experiències, de petita dimensió, tenen un impacte important en nosaltres i el nostre entorn més immediat, però manca una dimensió més ambiciosa per tenir un impacte rellevant en l'estructura econòmica i social que ens

envolta. Cal una visió estratègica més àmplia i millor perquè el cooperativisme i l'economia social i solidària facin un salt d'escala i, així, tinguin un impacte més rellevant en la construcció d'una societat i economia més justes i sostenibles.

Una altra economia és possible i imprescindible. Amb l'actual model econòmic no només estem fomentant relacions d'explotació i injustícia, sinó també ens estem carregant el planeta. Cal avançar cap a un altre paradigma ecofeminista que faci possible la reproducció i la sostenibilitat de la vida per a tothom, una vida digna de ser viscuda. El cooperativisme i l'economia social i solidària constitueixen un marc on aquest model ecofeminista de l'economia és possible.

La sentència de l'1-0

La sentència del procés condemna a duríssimes penes de presó els i les polítiques i els líders presos pel procés d'independència de Catalunya i té evidents conseqüències polítiques i socials. Entre elles, el greu impacte produït en el dret a la protesta com a conjunt de drets i llibertats fonamentals que aixopluguen la reivindicació social.

Com afirma el Manifest de l'Economia Social i Solidària, subscrit per unes 300 entitats i persones del nostre sector, la llibertat d'expressió i de manifestació juntament amb la participació política, són drets bàsics en un estat de dret, i el seu ampli exercici és símbol de maduresa i cultura democràtica. Per això és inacceptable que siguin perseguides i condemnades persones que hagin exercit –o permès exercir a altres– aquests drets.

La interpretació que fa la sentència del Tribunal Suprem del delictes de sedició obre la porta a convertir el dret a la protesta en un fenomen criminal. Per fer-ho, el Tribunal realitza una interpretació extensiva del delictes de sedició: no considera necessària la concurrència de la violència, força o intimidació greus. Fins i tot la resistència no violenta pot constituir, segons el Tribunal Suprem, la «força» a la qual fa referència el Codi penal. La incoherència és evident.

Contemplem amb estupor com, amb aquest fonament, es podria arribar a considerar delictes de sedició l'acció reivindicativa dels moviments socials en les seves formes més diverses: les accions contra els desnonaments, les ocupacions d'un CAP, els piquets de les vagues, els bloquejos d'un aeroport... quan es desenvolupin de forma estratègicament coordinada, confrontant a un funcionari o autoritat sense violència.

L'efecte buscat és evident: dissuadir la societat d'exercir els drets i llibertats públiques que obstaculitzen l'acció demolidora i extractiva del poder, en el sentit més ampli d'aquest darrer terme. Davant d'això, la nostra resposta només pot ser la contrària: afirmar i exercir els nostres drets totes les vegades que ens els pretenguin limitar; fer-ho des d'allò col·lectiu i cooperatiu ens donarà la força per suportar els embats d'uns poders que, aquests sí, tenen la violència de la seva part.

Foto: Lectura del Manifest durant la Vaga general del 18 d'octubre. FRG.

EL FSMET SE CELEBRARÀ DEL 25 AL 28 DE JUNY DE 2020 A BARCELONA

El Fòrum Social Mundial de les Economies Transformadores (FSMET) se celebrarà del 25 al 28 de juny de 2020 a Barcelona.

El FSMET és el procés de confluència dels diferents moviments de l'economia alternativa, les anomenades *economies transformadores* en un àmbit local i internacional, i és un Fòrum temàtic

FÒRUM SOCIAL MUNDIAL
DE LES ECONOMIES TRANSFORMADORES
BARCELONA JUNY 2020

ECONOMIES
FEMINISTES

PROCOMUNS

MOVIMENT
AGROECOLÒGIC
'SOBIRANIA
ALIMENTARI'

ECONOMIA
SOCIAL
'SOLIDARIA'

que s'engloba dins del Fòrum Social Mundial (FSM).

EL FSMET pretén donar visibilitat pública i reconeixement als projectes d'economies transformadores, tot proporcionant una narrativa alternativa per fer front al discurs hegemònic capitalista.

El principal objectiu d'aquest procés és acostar moviments socials i iniciatives que comparteixen la voluntat de posar al centre de l'economia les persones i el medi ambient, i acabar amb l'economia basada en l'extracció, el creixement, la

competitivitat i el mercat, i que lluitin per caminar cap a societats resilient i col·laboratives que construeixin i reforcin aliances i accions estratègiques a partir del treballar juntes.

El FSMET vol unir forces entre tots aquells processos de confluència que ja s'estan donant i pràctiques existents per construir juntes una agenda global inclusiva per reivindicar l'altre món que ja existeix!

Més info: www.transformadora.org

MUNICIPALISME, COOPERATIVISME, SOBIRANIES

Amb el subtítol de "Per una política econòmica transformadora" la Fundació Roca Galès organitza el Seminari "Municipalisme, cooperativisme i sobirania" el proper dissabte 16 de novembre a l'Anònima (c. Llussà, 9-15) de Manresa.

La Fundació Roca Galès proposa obrir un espai de treball on vincular els vessants més transformadors del municipalisme i del cooperativisme del país, referenciant-los en experiències concretes i locals (públiques, cooperatives i/o populars) que materialitzen sobirania

en diferents àmbits econòmics, productius i reproductius.

El seminari procurarà que activistes municipalistes, cooperativistes i populars comparteixin experiències pràctiques que materialitzen diferents tipus de sobirania, per tal d'analitzar-les i sistematitzar-les, amb l'objectiu de fomentar la seva replicabilitat a escala local i fonamentar una política econòmica transformadora en l'àmbit general.

Com s'avança en la construcció de sobirania econòmica; com fer del mu-

nicipalisme una eina material d'autodeterminació política, transformació social i democràcia econòmica; com transferir, a altres municipis i a escala nacional, experiències públiques, cooperativistes i/o comunitàries locals que implementen diferents sobirania; com elaborar una política econòmica transformadora, a escala general de país, a partir de les pràctiques sorgides arreu del territori.

Info, programa i inscripcions a: www.rocagales.cat i fundacio@rocagales.cat

MANIFEST DES DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Les entitats i persones sotasignades des de la nostra pràctica dels valors cooperatius i de l'economia social i solidària expressem el nostre rebuig davant de la sentència condemnatòria del Tribunal Suprem contra els i les polítics i els líders presos pel procés d'independència de Catalunya i des de l'ESS volem manifestar:

1. Ens pronunciem públicament en contra de la sentència condemnatòria perquè creiem que les diferències polítiques no es resolten per la via judicial sinó de manera democràtica, a través del diàleg, com nosaltres gestionem els conflictes que sorgeixen en el si de les nostres entitats.
2. Les organitzacions, cooperatives, entitats i empreses que formen part de l'economia social i solidària estan formades per persones amb ideologies, llengües, cultures i sentiments diferents pel que fa a la relació entre Catalunya i l'Estat espanyol. Tot i aquesta diversitat i pluralitat, compartim que la publicació d'aquesta sentència suposa un greu retrocés democràtic en l'exercici dels drets i llibertats individuals i col·lectius.
3. Des de les nostres diferències ideològiques, totes les persones compartim una sèrie de valors: el compromís social, la democràcia, la defensa dels drets i les llibertats fonamentals i la participació com a eina de transformació de la societat.
4. Declarem que la llibertat d'expressió i de manifestació són drets bàsics en una societat plural, compromesa i democràtica. Per tant, mai no poden ser perseguides judicialment ni condemnades penalment persones que hagin practicat aquest dret, aquesta sentència obre un escenari de retallada de l'exercici del dret de protesta i limitació de la reivindicació social.
5. Exposem que l'exercici del dret a l'autodeterminació que milions de catalans i catalanes van practicar l'1 d'octubre del 2017 a través del referèndum d'autodeterminació es tracta d'un exercici democràtic. Per tant, les persones que van participar del procés que va facilitar l'exercici d'aquest dret no poden ser perseguides judicialment ni condemnades penalment.
6. Exigim l'amnistia i la posada en llibertat immediata dels líders socials i dels i les polítics independentistes condemnades pel Tribunal Suprem.
7. Demanem l'anul·lació de totes les causes judicials i penals contra els i les polítics sobiranistes que actualment es troben exiliades fora de l'Estat espanyol.
8. Reclamem la renúncia a les vies de l'excepcionalitat jurídica, penal i processal que posi punt final a la repressió política i que alhora comporti l'absolució de tots i totes les activistes catalanes que actualment es troben en processos judicials, penals o processals i la posada en llibertat de la resta d'activistes catalanes empresonades.
9. Reclamem una negociació política i democràtica a la situació d'excepcionalitat política del país a través del diàleg sense cap mena de condicions ni renúncies, que ha faltat i que ha estat substituït per procediments judicials.
10. Per tot això, en el marc de la desobediència civil i l'acció no violenta, animem a la ciutadania a participar de les accions, concentracions, manifestacions i qualsevol altre tipus d'acte de protesta o de mobilització per denunciar la sentència condemnatòria del Tribunal Suprem i per reclamar l'amnistia i la llibertat de les persones represaliades.

Si us voleu adherir al manifest: fundacio@rocagales.cat

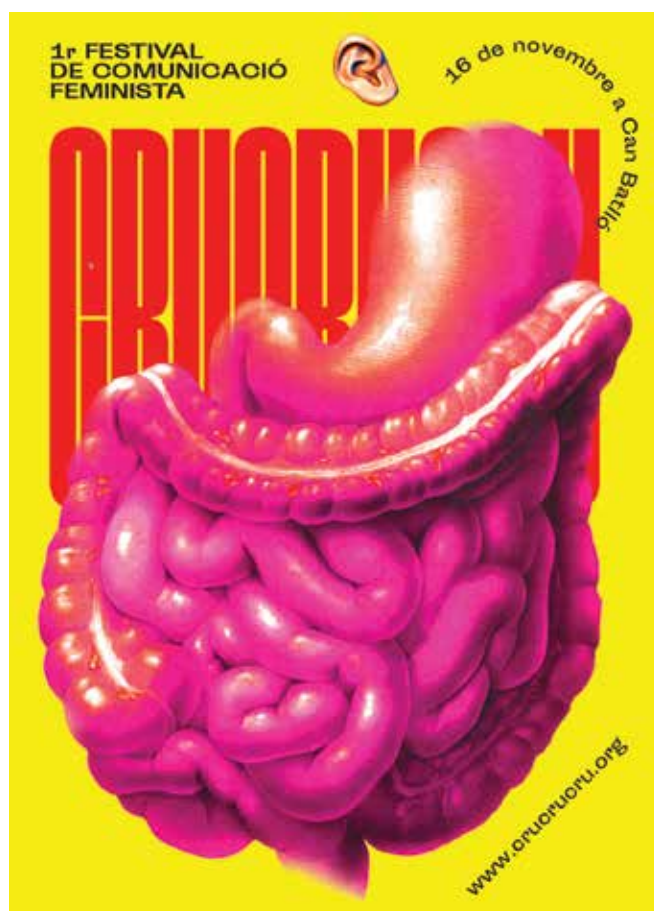
* Fins al 24 d'octubre han signat 172 entitats i 130 persones.

LO SINDICAT: CENT ANYS DEL CELLER COOPERATIU DE GANDESA

El dijous 31 d'octubre al vespre es va fer l'estrena i projecció del documental commemoratiu del centenari del Celler Cooperatiu de Gandesa, a la sala de cinema de la societat Unió Gandesana.

Titulat *Lo sindicat: cent anys del celler Cooperatiu de Gandesa*, el documental repassa la història del celler a partir de testimonis que hi han viscut i crescut prop al llarg dels 100 anys d'existència. En l'àmbit de l'audiovisual, també s'ha editat un vídeo de format més curt que es projecta per a les persones que visiten el celler i que podeu veure al canal de Vimeo del Celler Cooperatiu de Gandesa, accedint al seu web: www.coopgandesa.com/el-centenari.

Aquest 2019, se celebren cent anys d'aquell Sindicato de Cooperación Agrícola de Gandesa, un projecte ideat per l'arquitecte Cèsar Martinell, que va ser possible gràcies a l'esforç d'unes quantes famílies del poble que volien lluitar per un futur millor lligat a la pagesia i la viticultura local.

COMUNICACIÓ FEMINISTA A BARCELONA

#CRUCRUCRU2019, el primer Festival de Comunicació Feminista de Barcelona presenta una jornada de converses, taules de debat, tallers i itineraris creatius al voltant de la comunicació i el disseny feminista.

Tractarem la #COMUNICACIÓ entesa des de la lògica de la disciplina teòrica i professional, però també com a pràctica quotidiana que creua la vida de totes les persones, i ho farem creant una interfície hiperconnectada de la qual som protagonistes.

Els #FEMINISMES que compondran la jornada són múltiples. Amb l'objectiu de posar sobre la taula debats per tal d'avançar en l'anàlisi feminista del nostre entorn, no ens centrarem en una teoria sinó que tractarem el feminisme en plural, amb totes les seves diversitats i matisos.

Quines són les lògiques, els mecanismes i les dinàmiques d'una comunicació amb perspectiva de gènere? És el feminisme una eina al servei de la comunicació? Podem utilitzar la comunicació a favor de la transformació feminista de la societat?

El #Crucrucru2019 és l'espai on donar resposta a totes aquestes preguntes.

El proper 16 de novembre al recinte Can Batlló (Barcelona).

EL MOVIMENT COOPERATIU CONDEMNA LA SENTÈNCIA ALS PRESOS POLÍTICS CATALANS

En motiu de la publicació, el passat 14 d'octubre, de la sentència sobre el judici al Procés, des de la Confederació de Cooperatives de Catalunya i les federacions de cooperatives vam emetre un comunicat d'urgència i que exposem a continuació:

«Al moviment cooperatiu condemnem la sentència que reclama 99 anys i 6 mesos de presó pels delictes de sedició i malversació per als presos polítics: Oriol Junqueras, Dolors Bassa, Raül Romeva, Jordi Turull, Carme Forcadell, Josep Rull, Joaquim Forn, Jordi Sànchez i Jordi Cuixart. Igualment, lamentem la sanció als tres acusats que estan en llibertat: Santi Vila, Carles Mundó i Meritxell Borràs.

El cooperativisme defensem fermament uns principis i valors on l'exercici de la democràcia és cabdal per a l'entesa i el diàleg i davant aquesta sentència injusta, que representa un atac a la democràcia, donem suport i ens sumem a les mobilitzacions ciutadanes que es convoquin a tal efecte.

Reiterem el nostre compromís amb els principis democràtics i el diàleg per obtenir solucions polítiques a la desavinença que vivim. El nostre moviment és transversal i divers amb persones amb diferents ideologies i sensibilitats, però a tot el conjunt ens caracteritza la defensa dels drets i les llibertats. Per tot això, fem una crida a les entitats socials i a la ciutadania en general a mobilitzar-se cívicament, com sempre ha estat, i participar en els diversos espais que s'organitzin en la defensa dels valors de la cohesió, els drets i les llibertats.

A través d'aquest comunicat, també volem transmetre el nostre més sentit suport i estima pels familiars i amics propers dels presos polític.»

Així mateix, la Confederació de Cooperatives de Catalunya també es va adherir al manifest de crida a la llibertat com espai de consens, un document consensuat al qual s'hi van adherir més de 100 entitats i organitzacions de la societat civil. Altrament, el passat 18 d'octubre, també es va fer públic el manifest de rebuig a la sentència promogut des de l'Associació Economia Social Catalunya, entitat de la qual som socis fundadors.

Ara fa dos anys, ja vam denunciar l'empresonament dels líders socials i polítics. Després de dos anys de presó preventiva, continuem denunciant els seus efectes negatius sobre els drets i les llibertats de la ciutadania.

**Confederació de
Cooperatives de Catalunya**
@cooperativesCAT

Boscós, natura i persones, un ecosistema equilibrat i respectuós

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Amb activitat a comarques gironines i Penedès-Anoia, Bosquerols fa gestió forestal propera a la natura, «posant l'accent en una mirada multifuncional del bosc, font de productes, d'aigua i aire; un hàbitat amb fauna, flora, fongs, insectes... on els humans podem trobar espiritualitat, fer esport, cultura, gaudi...

ALBERT PIÉRA SÀNCHEZ

Tallada selectiva d'arbres afectats per *tomicus*, millora paisatgística i recuperació del camí que va fins a la cala Pedrosa (Torroella de Montgrí).

Els greus incendis de boscos dels darrers anys han produït especial alarma, hom parla fins i tot d'un nou tipus de foc. En un estudi sobre el cas, Greenpeace afirma que aquests són tan sols «la punta de l'iceberg de la situació dels nostres boscos i del canvi climàtic». Els grans canvis, però, en la relació de la societat amb els boscos es produeixen amb la revolució industrial. A escala europea, es va posar en marxa una «desforestació brutal», fins que l'explotació mecanitzada del carbó mineral va ser més econòmica i productiva, explica en Marc Garfella, soci de la cooperativa Bosquerols Gestió Forestal.

Nasqué l'enginyeria forestal, com a «reacció a la destrucció dels boscos i les seves conseqüències: insostenibilitat, inundacions, manca de fusta», afegeix. És a Alemanya on primer es posa «la matemàtica al servei del bosc, amb la silvicultura o cultiu del bosc». D'altra banda, hi havia una tradició minoritària, a Catalunya i altres indrets, lligada a la masia o la granja, que entén el «bosc com un hàbitat», un ecosis-

tema: plantes, animals i persones; no un monocultiu, «un bosc mixt, divers, amb arbres molt diferents, on el pagès agafa només el que necessita».

Aquests són els models de referència per la xarxa europea Pro Silva, de la qual en formen part membres de Bosquerols, unint associacions estatals de «gestió propera a la natura, per compartir experiències: viatge, coneixem la gestió que fan altres, i ens venen a veure», diu en Marc. Les experiències més avançades tenen lloc sobretot Suïssa i Eslovènia.

Però les propostes s'expandeixen i rejuventeixen. Recorda en Marc que «fa 15 anys, a la trobada anual de Pro Silva, tots eren avis; ara va molta gent jove, es veu clar el relleu». D'altra banda, també s'han abocat les administracions d'algunes regions, com Valònia, Turíngia i Saxònia. «Estem en una fase de transició». A Catalunya i l'Estat espanyol, bastant endarrerits en relació amb els casos citats, Bosquerols és l'experiència més avançada, juntament amb altres persones de Navarra i Lleó, en

BOSQUEROLS

Jesús Garitacelaya i Froilán Sevilla, respectivament.

«Pensem en les persones que hi treballem, així com en les usuàries i els propietaris. Això és innovador. Sembla fàcil de veure, i de sentit comú, però és molt innovador. Fins ara, el bosc s'havia vist només com una font de productes i recursos», subratlla.

Constituïda per enginyers forestals, un biòleg, oficials i peons especialitzats, ofereixen serveis forestals; venda directa de llenya de molta qualitat a domèstics, per escalfar la casa, «aquí fem un cicle integral, del bosc fins a l'estufa», explica; fusta per a serradores; i també una petita part de fusteria de molta qualitat amb els troncs millors, i cistelleria i biomassa. Els serveis forestals són, principalment, desbrossar, podar, reforestació, i grimpada i tala tècnica en arbres difícils, «tot molt tecnificat, un servei molt singular», assegura en Marc, enginyer forestal amb experiència en altres sectors (va ser promotor de Som Energia).

Actualment, hi ha 11 socis treballadors, tot homes, «malaura-

dament», es plany en Marc; però, informa: «apliquem una política feminista, perquè som pares separats la majoria, i la conciliació familiar és fonamental per a nosaltres, adaptem els horaris als qui tenen fills quan tenen custòdia; la cura de la família és prioritària». Formen dues colles, a Girona (8) i Penedès-Anoia (3). «Tothom fa de tot», informa, «a banda, els qui tenen especialització: el fuster, el cisteller i la gerència administrativa, que tot i no estar oficialitzat, la porto principalment jo».

En aquesta línia, el valor de l'hora de treball és igual per a tothom, 12 euros bruts. En Marc comenta que, comparat amb la mitjana del país, potser és poc, però que estan molt per sobre del que es guanya en el bosc. El règim de cotització a la seguretat social és el d'autònoms. D'altra banda, alguns combinen amb altres feines.

A l'equip de Girona, on treballa en Marc, hi ha 2 enginyers forestals i 1 biòleg i 4 amb formació professional del bosc, «això és molt poc habitual», subratlla, «som una cooperativa molt tecnificada, i a més fem

Els socis de Bosquerols.

formació continua, cursos específics per a nosaltres i altres a fora. La formació és clau per a nosaltres, per exemple tenim carnet de motoserra, que és poc habitual». A l'equip del Penedès-Anoia hi ha 1 enginyer forestal i 2 amb formació professionals del bosc.

A la proposta de Bosquerols arriben, però, per camins que no són els dels estudis homologats. En Marc emfatitza que «per fer la gestió fo-

“

«Enginyeria forestal i la tradició catalana i altres indrets, lligada a la masia, que entén el bosc com un hàbitat, un ecosistema, models de referència.»

BOSQUEROLS

restal propera a la natura hem hagut d'oblidar tot el que t'ensenyen a la carrera, el que fem no s'enseny a les universitats espanyoles. parlem d'una gestió moderna i respectuosa amb el bosc i les persones». Són criteris nous amb els quals tampoc treballen les empreses, «perquè no ens entenen ni tenen la formació per fer-ho. Així que nosaltres formem la gent que s'acosta a nosaltres per aquesta visió del bosc».

L'aventura començà el 2012, amb una societat dita Matèries Silvestres, registrada pel Marc, però amb Simó Serra, enginyer, i Quim Gubau, biòleg. Després, Abdelaziz Mazhgari, operari muntador de canals pluvials. En Marc va fer les primeres inversions, amb estalvis i algun préstec. En el camí, però, visqueren les «limitacions» d'aquest model i decidiren optar pel cooperatiu. Bosquerols naixia a finals del 2015.

Amb el canvi, declara en Marc, el projecte guanyà força, la inversió augmentà de pressa. Primer, amb subvencions de Capitalcoop; després, els ajuts per a la gestió forestal sostenible; i, finalment, fons propis. El capital social dels socis és de 3.500 euros, però tots han posat més de 7.500 euros, «precisament,

Same Dorado Classic 90 realitzant treballs de recuperació de pastures i creació de basses per la fauna de la zona. Treball per a l'Ajuntament de Torroella de Montgrí.

pensant a finançar més el projecte». Això, en un context en què tots tenien altres fonts d'ingressos i fèiem temps parcial.

Al mateix temps, l'excedent repartible el mantenen dintre del balanç, això els ha donat accés a préstecs amb més facilitat, concretament amb el Coop57 i l'ICF, en total uns 130.000 euros. La cooperativa ha adquirit 4 tractors, 1 camió de 3.500 kg, 1 camió de 33 tones, 1 remolc forestal amb grua i maquinària per processar llenya, desbrossadores i altres eines. La facturació total, aquest any rondarà els 300.000 euros, dels quals com un 60 % és en nòmimes de treball.

“

«Per fer la gestió forestal propera a la natura hem hagut d'oblidar el que ensenyen a la universitat»

Actualment, encara la majoria de socis fa feina fora, però la tendència és, cada vegada, més activitat de la cooperativa i menys extra. Ara, a més, estan a punt de crear una cooperativa nova dedicada a l'enginyeria agroforestal, de la qual Bosquerols serà sòcia col·laboradora, que permeti incorporar l'activitat que fins ara fan de manera extra, per créixer en l'àmbit del disseny de la gestió. La cooperativa decideix tot en assemblea (trimestral) i després hi ha les reunions territorials operatives (mensuals).

Estan a la FCTC i participen activament a l'Ateneu Cooperatiu de les Comarques Gironines, fan xerrades a escoles i instituts, per exemple, i són socis de Coop57; han demanat ingrés a la XES. «Intentem treballar sempre amb cooperatives, les assegurances les tenim a Arc», destaca en Marc. Finalment, amb proveïdors, clients i propietaris forestals, cada any fem una sortida al bosc, una sortida-vermut per explicar la gestió forestal, compartir un matí agradable amb la gent que confia en nosaltres per gestionar els seus boscos i consumir els productes.

“Hem fet la cooperativa perquè el millor per a nosaltres ho hem de construir nosaltres mateixos, ningú de fora canviarà la nostra situació”.

Faye Aziz

Un personatge històric que voldries conèixer: Thomas Sankara (Burkina Faso) el van matar perquè temien el seu pensament anticolonialista.

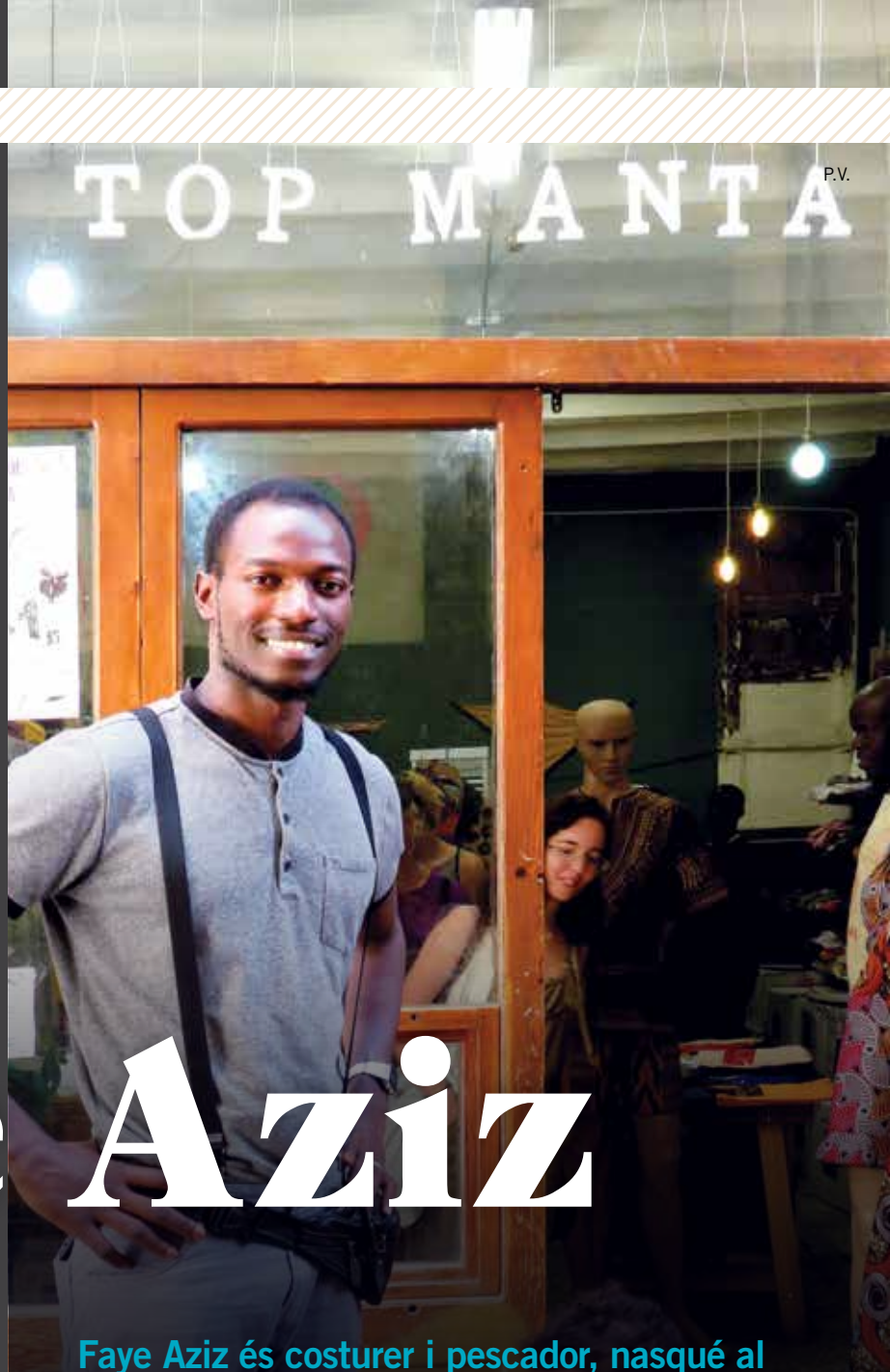
Una lectura imprescindible: *La força d'estimar*, Martin Luther King.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: Helena Maleno.

No podries viure sense: els meus fills

Encara tens pendent: estudiar, acabar Integració Social, i també Dret.

El cooperativisme és... és unir tothom, amb els mateixos drets i oportunitats, treballar de manera conjunta.

Faye Aziz és costurer i pescador, nasqué al Senegal, entre Dakar i Mbour, fa 36 anys. Arribà el 2007 a l'Estat espanyol. Amb documents de residència des de fa poc, es considera exmanter. Deixà el carrer, però continua vigilant el que passa, per posar fi al racisme i la discriminació que pateixen els migrants. Van crear un sindicat i una cooperativa. Amb parella i dos bessons, es considera català, parla la llengua molt bé.

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

66

«Vaig distribuir molts currículums. Però era impossible. Et deien que sense residència no et podien contractar. Vaig haver de vendre al carrer.»

Per què decides deixar el teu país?

L'any 2006 treballava a Mauritània, de pescador. Hi havia molts rumors de què a Espanya es necessitaven treballadors al camp. Vaig començar a pensar que seria interessant venir-hi. Amb un grup que preparava un viatge a les Canàries, uns 40, vam ajuntar diners i compràrem una pastera.

Així no va ser amb cap organització de tràfic de persones?

Nosaltres vam organitzar el nostre viatge. En aquella època no era gaire difícil evitar el control. Vam trigar 4 dies a arribar a Tenerife. Després, 39 dies en un CIE i ens deportaren. Però no vaig tornar al Senegal. Des de Canàries havia telefonat a la mare per dir-li que estava a Espanya i que continués resant perquè aviat trobaria treball; no volia decebre -la.

Com és que vas venir a Barcelona?

Vaig provar dues vegades més, i en el tercer viatge la Policia Nacional ens portà a Madrid, a la Creu Roja. Al cap de 40 dies t'han de donar sortida del CIE. Però no sé ben bé per què jo vaig venir, potser ja ens coneixien a alguns, altra part del grup va ser deportada de nou. Ens van preguntar si coneixíem algú, i un company em va passar contactes de Barcelona, vaig venir, era el 19 de juliol de 2007. Amb una ordre d'expulsió de 3 anys durant els quals et podien expulsar en qualsevol moment.

Diffícil trobar feina, no?

No era conscient de la situació. Estava content, pensava que en qualsevol moment trobaria feina i aconseguiria els documents. Vaig distribuir molts currículums. Però era impossible. Et deien que

sense residència no et podien contractar. Un capità del port em va fer un test per si coneixia l'ofici de pescador i li vaig agrair molt, però no va trobar la manera. Vaig fer un curs amb el qual, es deia, et podrien contractar. Però res, al final, vaig decidir vendre al carrer.

Vas haver de dedicar-te a la venda ambulants, feina de risc...

Els companys que em van acollir al pis eren de Gàmbia, i no es dediquen a la venda ambulants. De fet comencen ara a posar-s'hi. El contacte va ser amb els senegalesos, i vaig començar a final del 2008. Però és molt complicat i arriscat. La Guàrdia Urbana em va detenir i portar al CIE moltes vegades, fins que la Policia Nacional em va deportar a finals del 2011, al Senegal; però l'abril 2012, tornava altre cop pel camí de la primera vegada.

Vaig tornar a la venda i em van portar de nou al CIE, ja em coneixien. Al cap de 40 dies, sense mitjans per deportar-me, em van deixar anar. Aquesta vegada, però, per sortir del cercle, vaig decidir anar a Itàlia, on vaig viure 3 anys molt interessants. Però ja tenia parella de Barcelona i vam decidir tornar. No ens vam casar però, a la fi, vaig aconseguir documents per via de l'arrelament social, en fi, una història complicada. Ara tenim bessons.

Comentaves que aquí ja tenies la idea d'una cooperativa i el sindicat.

Sí. A Itàlia vaig tenir molta experiència amb el cooperativisme, perquè allà la societat té molt aquesta cultura, almenys a Milà. Vaig fer molts amics allà que tenien cooperatives. En tornar, vaig començar a parlar amb els companys sobre com podrien organitzar-nos per denunciar tota la violència que patim, el racisme

institucional, la Llei d'estrangeria... perquè no ens tracten com a persones. Amb l'ajuda de l'Espai del Migrant i de Tras la Manta vam decidir crear el Sindicat Popular de Venda Ambulant, el 2 octubre de 2015. El sindicat inclou una cooperativa, una associació i un col·lectiu.

Poses molt èmfasi en el problema de la violència policial i la persecució.

Malaauradament, això és un dels motius d'organització més importants, sobretot després de la mort d'un company manter a Salou, Mor Sylla. Fins llavors la violència produïa trencaments de mans, de cames, etc.; però quan va arribar la mort, molta gent va dir prou, no podem més! En crear el sindicat volem lluitar, visibilitzar i denunciar tot això. Però també crear activitat econòmica on podríem regularitzar la situació de les persones, fer nosaltres allò mateix que estem demanant a l'Ajuntament.

Molts companys el que volem realment és deixar la venda ambulants, alguns volen continuar perquè coneixen el comerç i volen seguir, però de manera legal i no corrents de la policia, i aconseguir fer una vida digna. Tot plegat, creiem que el millor per a nosaltres ho hem de construir nosaltres mateixos, ningú de fora canviarà la nostra situació, la podem i l'hem de canviar nosaltres.

Què vol dir regularitzar la venda?

Que el que fem ara al carrer ho puguem fer en llocs adequats i reconeguts, com aquesta botiga (carrer d'En Roig 13) o en un mercat legal. Ja hi ha alguna cooperativa creada amb assessorament i suport de l'Ajuntament. Però això per a nosaltres és insuficient, estem parlant d'un mercat setmanal per a qui vulgui vendre legalment, pagant els impostos. Hi ha molta gent que vol vendre o que troba com a única solució vendre, l'Ajuntament hauria d'aprofitar aquesta oportunitat.

Com és que aquestes propostes no avancen?

Perquè hi ha racisme institucional, no estem parlant de les persones, sinó de les institucions, de les lleis. Però nosaltres no podem canviar les lleis d'aquí. La societat és racista, sense generalitzar, però creiem que la majoria sí que ho és, si no no es mantindrien aquestes lleis. Això és molt difícil de canviar, hem de tenir molta valentia per afrontar la situació.

Ens ataquen perquè som negres, immigrants, diferents. Si fóssim blancs, busca-

rien altres maneres. Mira al Mediterrani què està passant: deixen morir persones cada dia, en realitat les estan matant, perquè deixar morir una persona és matar-la. I poca gent diu res.

Cal entendre en aquest context els operatius policials tan durs d'aquest estiu? Quina responsabilitat veieu en els partits polítics?

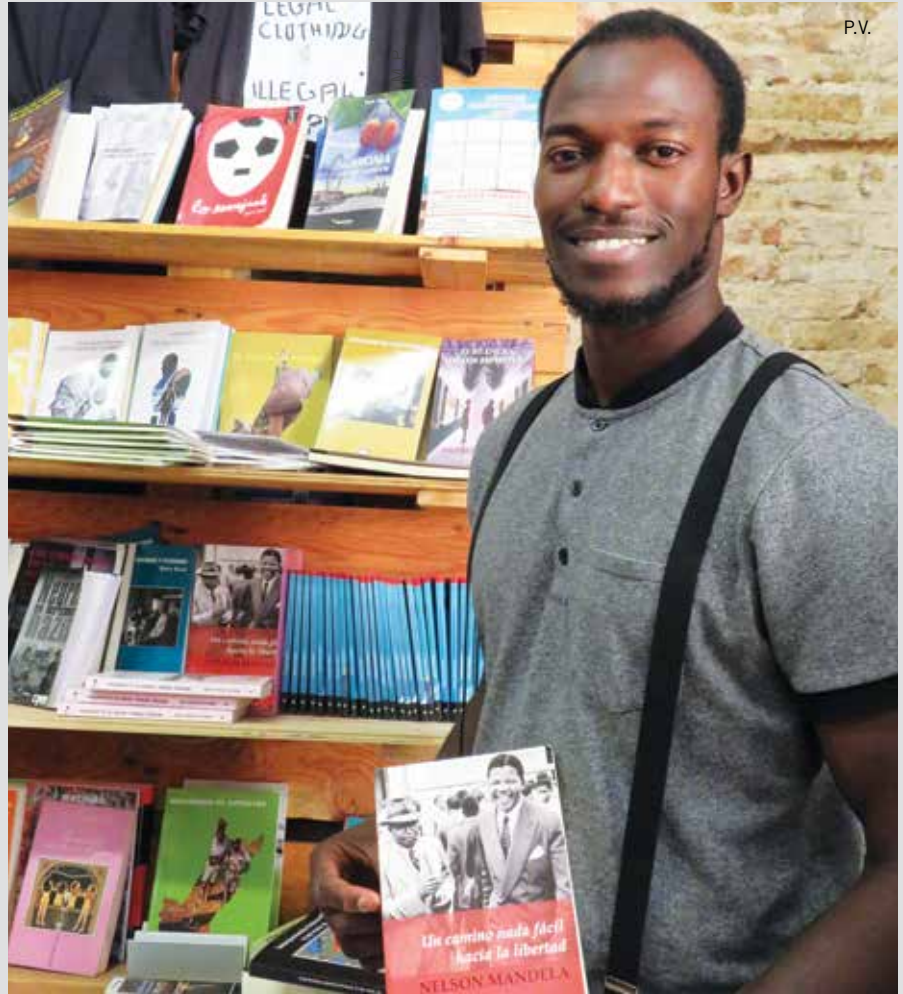
El que està passant és una vergonya. Abans de les eleccions municipals vam parlar amb els candidats, menys els de Cs i PP que no vingueren. Amb ERC, BeC, PSC i CUP van seure i parlar sobre solucions. Totes les paraules van ser positives. Vam sortir d'allà amb molta satisfacció, perquè un d'aquells candidats que s'havien compromès havia de ser el nou alcalde. Molta gent votà en funció d'aquests discursos, gent que defensa una societat justa que tingui en compte els més vulnerables, la gent al carrer, perquè som la imatge d'aquesta societat, no ens poden amagar, som la realitat que som. Però Ada Colau va decidir pactar amb en Collboni i el Valls. Van oblidar tots aquells discursos i van fer més repressió. Sense donar altres solucions. Va ser com un cop de puny a l'estómac, ens vam sentir traïts. El més trist és que moltíssima gent ens havia preguntat a qui volíem que votessin...

Com interpreteu aquesta decisió del govern local?

Estem molt alarmats, perquè els discursos d'odi racista que pots escoltar al carrer o de gent d'extrema dreta, ara els fa un tinent d'alcalde responsable de Seguretat. El més trist és que Ada Colau ha dit que el senyor Batlle és el perfil perfecte per treballar la seguretat d'aquesta ciutat, la qual cosa vol dir que està a favor de tot això. Hi ha racisme perquè van pretendre vincular la venda ambulant amb la inseguretat. Però ens van fer fora del carrer i no han baixat les agressions ni els robatoris. Perquè la nostra activitat no té cap vincle amb la inseguretat. És molt trist, sembla que per aconseguir el poder tot s'hi val, i això no és humà.

Què plantegeu vosaltres en aquest punt?

Nosaltres sabem que tenen la capacitat de resoldre positivament la situació, però han de començar des del principi, que no és reprimint i després donant menjar. S'ha de donar primer una oportunitat de treballar. Aquí, d'un dia a l'altra venen i et diuen que s'ha de deixar

P.V.

Faye Aziz és portaveu del Sindicat Popular de Venedors Ambulants de Barcelona.

“**Hi ha racisme institucional, de les lleis. I la majoria de la societat manté aquestes lleis. Ens ataquen perquè som negres, immigrants, diferents.**”

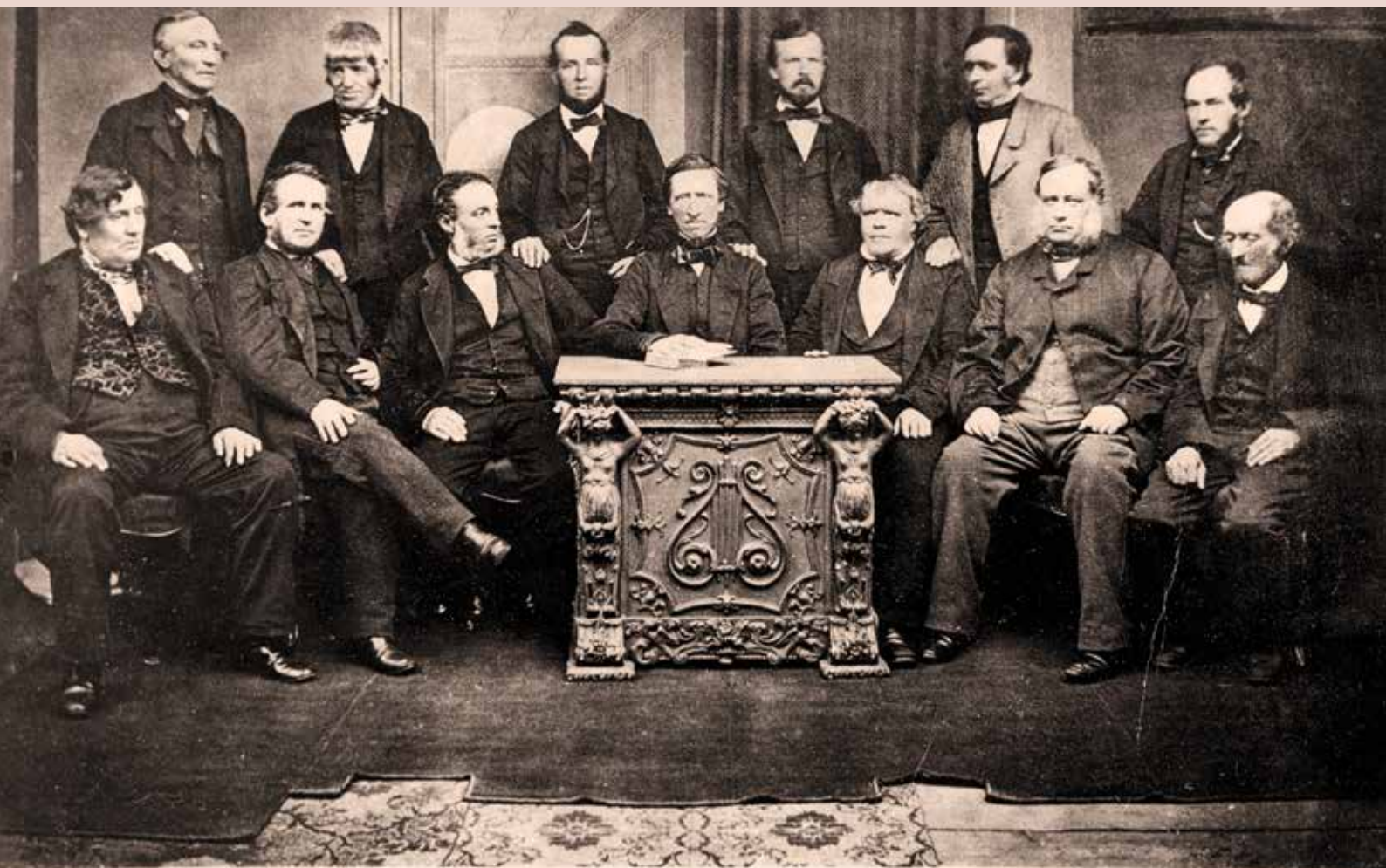
el carrer, sense res a canvi. Això no ho podem fer, perquè som part d'aquesta societat, i no som pedres.

Mentrestant, aneu construint alternatives...

Vam crear aquí un taller de serigrafia i de costura, jo i altres companys fem roba a mida; també fem càterings de menjar. Aquí som 7 persones, però en total 15 treballant. Aviat crearem la cooperativa de costura, serigrafia i càterings; tenim assessorament de Coòpolis. Hi fem altres treballs, perquè molts companys tenen oficis: pintor, mecànic i fuster; cal crear oportunitats a la cooperativa. I consolidem l'activitat com a sindicalistes, denunciant tota injustícia, perquè formem part de la classe treballadora encara que no es tinguin documents.

Josep Edo Puertas
Economista

175 ANYS DELS PIONERS DE ROCHDALE I 200 DE COOPERATIVISME

PHOTOGRAPH OF THIRTEEN OF THE ORIGINAL MEMBERS
OF THE
ROCHDALE EQUITABLE PIONEERS' SOCIETY.

1. JAMES STANDRING.

2. JOHN BENT.

3. JAMES SMITHIES.

4. CHARLES HOWARTH.

5. DAVID BROOKS.

6. BENJ. RUDMAN.

7. JOHN SCOWCROFT.

8. JAMES MANOCK.

9. JOHN COLLIER.

10. SAMUEL ASHWORTH.

11. WILLIAM COOPER.

12. JAMES TWEEDALE.

13. JOSEPH SMITH.

La pàgina anterior: Tretze dels trenta-quatre fundadors de la Cooperativa de Rochdale. La foto va ser feta el 1865 més de vint anys després de la fundació de la cooperativa quan els que havien estat joves entusiastes militants del cooperativisme obrer ja rondaven la seixantena.

En aquesta mateixa pàgina, *Der Streik* (La vaga), del pintor alemany Robert Koehler 1866.

Aquest desembre commemorem el cent setanta-cinquè aniversari de l'obertura de la Cooperativa dels Pioners de Rochdale i segur que són molts els cooperativistes que han llegit, com a mínim, un resum, d'aquest fet històric.

La descripció que llegiu al requadre de l'esquerra és la que va fer G.J Holyoake del dia que es va obrir la tenda de Pioners de Rochdale. Si hi hagués afegit que la ciutat, que feia temps que estava ocupada per l'exèrcit per evitar revoltes, uns mesos abans havia vist el «Gran cometa» amb una cua de 45° de longitud i 2° d'ample, la narració hauria tingut la inefable aparença d'un conte de Nadal.

Aquests paràgrafs, que formaven part de la tercera entrega de la «Història dels pioners de Rochdale», publicada en deu capítols a les pàgines del *Daily News* de 1857, sens dubte va encoratjar molts treballadors a iniciar noves experiències cooperatives.

Holyoake era el que aleshores s'anomenava un *apòstol* del cooperativisme. Però, per ser rigorosos, cal afegir que també va ser l'evangelista de Rochdale. La seva «Història dels pioners» va crear el mite i va incitar la creació de noves cooperatives arreu del món, que volien repetir una experiència d'èxit semblant.

«En una desolada tarda –del dia amb la nit més llarga de l'any-, el 21 de desembre de 1844, van obrir la seva botiga els "Pioners equitatius de Rochdale"; i els pocs que recorden aquest primer dia de la cooperativa, veuen ara amb un somriure el seus actuals èxits i esplendor. Hi havia molts curiosos i entre ells els comerciants de la ciutat que va anar a Toad Lane, per veure qui i com eren els seus competidors. Però com passa amb altres personatges històrics de més renom, els nostres protagonistes eren més aviat tímids i els intimidava fer-se veure.

Des de molt abans de l'hora d'obrir s'havien reunit discretament dins de la botiga i allà s'estaven, en el petit magatzem com si fossin membres d'una conspiració, debatent qui havia de ser el temerari que obrís la porta i mostrés les humils mercaderies que hi havia. A un no li agradava fer-ho i a un altre, no li agradava que el veiessin a la botiga. Però no havien arribat aquí treballant amb esforç per a un esperançador projecte per, a darrera hora, fer-se enrere. A la fi el més atrevit de tots ells es va precipitar cap a la porta i la va obrir. En aquells pocs minuts Toad Lane va entrar a la història.»

Holyoake va ser un personatge singular: «secularista», (terme inventat per ell mateix) va ser la darrera persona condemnada a presó per blasfèmia al Regne Unit. Owenista, socialista, liberal i sobretot cooperativista, va divulgar la història de la cooperació i va donar suport a la lluita contra el capitalisme: «Vivim en una societat de lladres que competeixen per obtenir llicències per saquejar; i el que ho fa amb més eficiència es diu que té una gran capacitat pels negocis» va escriure a la dècada de 1870 en un fullet sobre la lògica de la cooperació.

La seva contribució al creixement del cooperativisme arreu del món és indubtable, per bé que l'impuls econòmic i comercial del cooperativisme anglès es deutor de la Co-operative Wholesale

Society (CWS) creada el 1863, que va estructurar l'immens entramat comercial del que n'és hereu l'actual Co-operative Group.

Holyoake va ser el president del Congrés Cooperatiu de 1887 i quan va morir l'any 1906 les societats cooperatives varen fer una gran col·lecta per erigir un monument en la seva memòria.

La «Història des pioners» que va escriure, va tenir, però, un efecte no desitjat. La major part dels resums divulgadors que es van fer de l'obra, van ometre tota l'experiència cooperativista anterior a Rochdale: La premsa cooperativista (*The Co-operator*, *The Co-operative Magazine*, *The Pioneer*, *The Crisis*...) els congressos (Manchester 1827 i 1830 (1931) Birmingham (1931) Halifax (1935), els

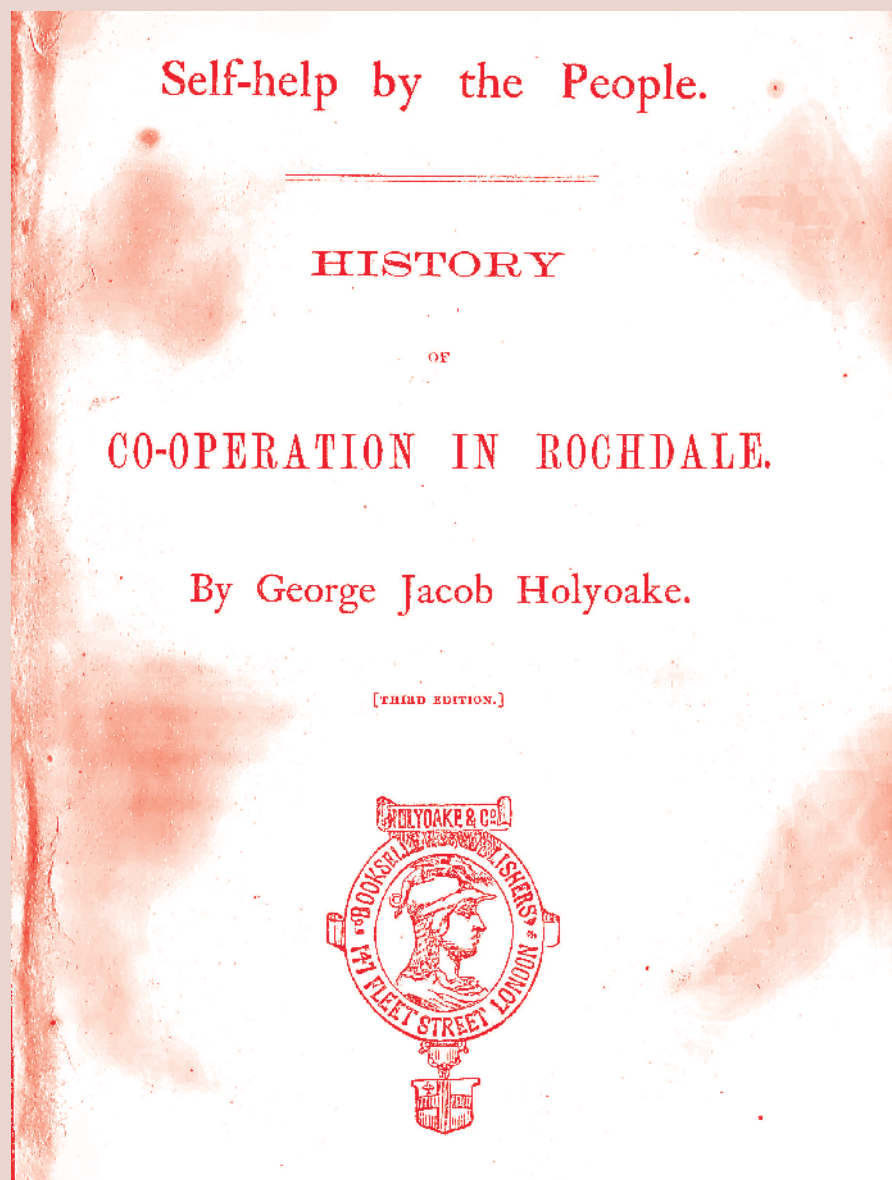
centenars de cooperatives, socialistes, owenistes, cartistes, totes elles lligades a les lluites obreres de les dècades dels 30 i 40, varen ser oblidades, per subratllar la pretesa primacia de Rochdale. Com si no fos suficient considerar-la una cooperativa reeixida (per bé que no la de millors resultats) semblava que calgués que fos l'única o, si més no, la primera. I encara avui en publicacions acadèmiques de prestigi, podem llegir que Rochdale va ser la primera cooperativa establerta a Anglaterra al segle XIX.

El cooperativisme, que va créixer al mateix temps que el capitalisme industrial, s'havia proposat socialitzar el capital de les empreses. Marx va apreciar positivament tant les societats mercantils com les cooperatives, veient en ambdues un instrument que podia permetre a la classe obrera accedir a la propietat dels mitjans de producció. Però quan Marx deia això els camins de les dues formes jurídiques ja s'havien separat, i en els països avançats i sobretot a Anglaterra, el cooperativisme s'havia imposat en l'àmbit de la distribució de productes bàsics i la fortalesa financera del moviment cooperatiu li havia permès a finals del segle XIX crear una sòlida estructura institucional.

Tot això també forma part de la commemoració d'enguany. Els 175 anys. Rochdale va ser certament la llavor del que avui és el Cooperative Grup i també del moviment cooperatiu que s'estructura en torn de l'ACI. Per això, no es pot dir que el cooperativisme econòmicament i comercialment no hagi estat un èxit: 280 milions de cooperativistes arreu del món, 29 milions de membres de cooperatives de consum al Japó, 13 milions a les cooperatives Angleses, i més modestament 5,7 milions de cooperativistes de consum a Espanya, per esmentar uns pocs exemples, mostren un potencial econòmic fora de tot dubte. Que el cooperativisme esdevingui un element transformador de la societat capitalista, com els precursors del moviment imaginaven que podia ser-ho, és encara el repte a assolir.

Però avui, el que pertoca és alçar la copa i brindar per l'efemèride dels Cooperativistes de Rochdale, i per Owen, Holyoake, King, Webb, Poison, i per Ventura i Roig, Chalmers, Cortines, Roca Galès i tants altres, i alçar la veu per dir:

Salut, i llarga vida al cooperativisme!

Coberta de la 3a edició de la *Història de la cooperació a Rochdale*, escrita per G.J. Holyoake.

L'ESTAT DEL MERCAT SOCIAL CATALÀ

el
mercat
social
català

Guillem Subirachs Mancebo

Comissió de Balanç Social
de la XES

«Una altra economia és possible ja existeix» és un lema de la XES que, de tan vigent i assumit que el tenim, sembla més llunyà del que realment és. **Durant els darrers cinc anys, el nombre d'entitats de l'economia social i solidària, el nombre de persones implicades al voltant, de treballadores i d'ingressos no ha fet més que créixer.** Un creixement, però, que fa que sigui més necessari que mai aturar-se, analitzar-se i reflexionar. I és aquest el paper de l'Informe del mercat social que impulem anualment i del qual acabem de presentar la cinquena edició en el marc de la VIII Fira d'Economia Solidària de Catalunya.

L'Informe ens permet, d'entrada, fer una fotografia de la situació actual i mostrar que ara mateix les organitzacions adherides a la XES representen una base social de 186.000 persones, generen 6.300 llocs de treball i 221 milions d'euros d'ingressos. Les dades, però, ens mostren que **estem creixent, sí, però encara no és un creixement consolidat** ja que aquest creixement prové, sobretot, de cooperatives de treball de recent creació i entitats amb una estructura laboral

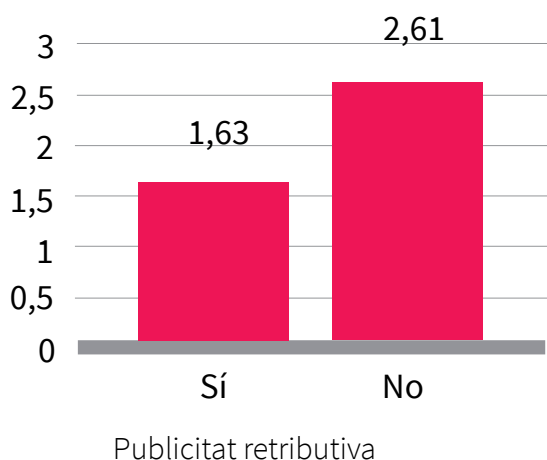
de menys de 5 treballadores, alts nivells de temporalitat en la contractació i un alt grau de dependència de les subvencions. Més enllà d'aquestes dades globals, hem de tenir en compte que tant Pam a Pam com Balanç Social comparteixen una estratègia de construcció del mercat social que transcendeix les formes jurídiques i que utilitza **críteris de funcionament i acompliment per crear un conjunt d'indicadors que avaluen qüestions de democràcia, igualtat, gènere, impacte ambiental, compromís social i benestar laboral**. Per tant, bona part de l'Informe del mercat social l'enfoquem a aquestes qüestions, a exposar i reflexionar sobre què fem però, sobretot, com ho fem i quin impacte generem.

Democràcia i igualtat

La democràcia i la igualtat tenen com a nexa comú l'horitzontalitat, un dels principis fonamentals de l'economia social i solidària (ESS). En aquest sentit, és rellevant destacar que, en el **28% de les entitats que han fet el balanç social, totes les treballadores comparteixen la responsabilitat de la presa de decisions estructurals**. En aquesta línia, en les entitats de menys de 5 treballadores, les majoritàries a l'ESS, el 71% de les treballadores tenen també aquesta responsabilitat.

Un altre aspecte que ens dona molta informació sobre la jerarquia és la forquilla salarial de les organitzacions i les dades ens confirmen, també, que és un dels aspectes característics de l'ESS. **El 90% de les entitats que s'han incorporat a Pam a Pam el darrer any tenen una ràtio salarial menor a 2**. A més, a partir del balanç social veiem la importància de la transparència i el vincle amb la ràtio salarial. Aquelles organitzacions que fan públiques a escala interna les remuneracions tenen una forquilla salarial mitja de 1,63. En canvi, les organitzacions amb persones treballadores que no tenen aquesta política de transparència interna tenen la seva forquilla salarial mitjana en 2,61.

Relació entre publicitat retributiva i índex de banda salarial.

Gènere

La informació quantitativa que obtenim a través del balanç social ens permet observar si hi ha situacions de discriminació per raons de sexe a les diferents instàncies de les estructures organitzatives de les entitats. En aquest sentit **veiem una diferència clara, que s'està repetint al llarg dels anys, entre la composició pel que fa al gènere de la base social i de l'estructura laboral**. Les organitzacions de l'ESS s'estan consolidant com espais amb un àmbit de treball feminitzat ja les dones ocupen el 64% de l'estructura laboral i dels càrrecs de responsabilitat que se'n deriven. En canvi, però, el percentatge de dones a la base social es queda amb un escàs 42%, i en els càrrecs societaris tot just arriba a la paritat. D'altra banda, considerem rellevant que bona part de les organitzacions que s'han incorporat a Pam a Pam com el 82% de les que han fet el balanç social utilitzin llenguatge inclúsiu i no sexista.

Impacte ambiental i compromís social

A escala global estan sobresortint dos grans reptes als quals no només és necessari fer-hi sinó que és imprescindible no esperar ni un minut més. Un és **l'emergència climàtica i l'altre és la concentració de poder de les GAFAM** (Google, Amazon, Facebook, Apple i Microsoft). Es tracta de problemes globals que necessiten una resposta global però també una actuació a tots els àmbits i **sembla que les organitzacions de l'ESS no hem interioritzat aquests reptes a les nostres pràctiques**. D'una banda, tenim encara unes taxes de resposta força baixes a les preguntes d'impacte ambiental i uns consums que en alguns casos van a la baixa, però que la majoria de vegades no responen a un pla d'acció ambiental de l'organització. De fet, només el 33% de les entitats que han fet el balanç social en tenen. Per altra banda, veiem com els indicadors de llicències lliures de Pam a Pam com el compromís amb el programari lliure de les entitats de balanç social són any rere any els aspectes amb pitjors puntuacions. I si comentem aquests dos reptes conjuntament no és només perquè comparteixin una situació preocupant, sinó perquè creiem que en els dos casos **és important que l'ESS s'hibridi amb altres moviments i pràctiques que posen l'ecologia i l'ús d'eines i co-neixement lliure al centre**.

L'any passat va ser el primer que el balanç social va incloure indicadors relacionats amb la interculturalitat i ja aleshores a l'Informe del mercat social 2018 conclouíem que **"hem de treballar urgentment per fer de l'ESS un espai inclúsiu que superi les exclusions i discriminacions que es donen en el sistema capitalista i que aconsegueixi revertir les desigualtats que es donen en l'actual mercat de treball"**. Aquesta conclusió segueix sent igual de vigent: només el 24% de les entitats tenen treballadores extracomunitàries i el 22% treballadores racialitzades. Uns percentatges que baixen al 5% i 4% si calculem quin és el pes d'aquests dos col·lectius entre el total de treballadores de les entitats que han fet el balanç social. Una situació que xoca molt amb el discurs que estem tenint ja que vora el 42% de les entitats afirmen que tenen la «voluntat» d'afavorir la presència de treballadores extracomunitàries o racialitzades. Aquesta **bretxa entre el discurs i la pràctica** no només ens ha de servir d'alerta, sinó que creiem que es produeix en més àmbits, com en les qüestions de gènere o l'orientació a la transformació social.

Benestar laboral

Un dels punts claus d'aquest àmbit ja quedava apuntat a l'inici: l'estructura laboral de les organitzacions de l'ESS s'està sustentant al llarg dels anys en bona mesura a través de la contractació tempo-

Rubèn Suriñach en un taller de divulgació del balanç social.

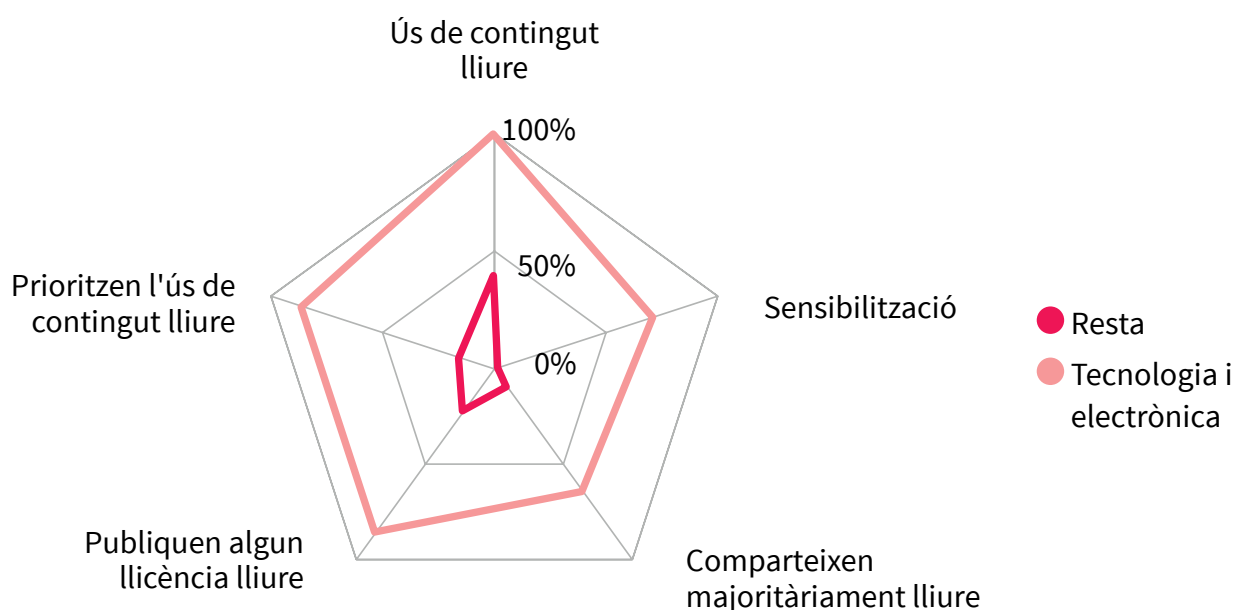
ral, que el 2018 se situava en un 42% del total. Més enllà d'aquest punt, però, hi ha altres aspectes que hem de tenir en compte i que ens fan parlar de benestar i no de qualitat laboral. Les dades de balanç social ens indiquen que el 88% de les entitats aplica mesures de conciliació de la vida laboral amb la personal i familiar i que el 76% de les entitats tenen espais formals d'atenció emocional perquè les treballadores puguin compartir la seva vivència i situació personal en l'entorn de treball. Ara bé, aquestes dues dades xoquen amb la manca de protocols, no només específicament laborals sinó també contra agressions.

D'altra banda, les enquestes de qualitat laboral del balanç social ens permeten complementar aquestes dades gràcies a les respostes de 1.580 treballadores. D'aquestes cal destacar que al llarg dels anys s'han anat consolidant certs aspectes com els millor valorats: sobresurten el grau de compliment de pagament de les nòmines, el grau d'autonomia per organitzar-se la feina, la flexibilitat horària i de lloc de treball i el clima laboral. Per contra, també s'han consolidat amb el temps els aspectes pitjor puntuats, que tenen

a veure amb la possibilitat de concentració a l'entorn directe, les condicions físiques a l'entorn laboral, l'adequació de la feina a la jornada laboral i el sou.

Ara bé, l'informe del mercat social no només ens permet fer una fotografia de l'estat de l'ESS, sinó que també ens serveix per fer autocrítica i reflexionar sobre cap a on volem o ens hem d'orientar. Quins principis hauria de complir el mercat social? Quina ha de ser l'estratègia d'expansió de l'economia social i solidària? Quines conseqüències té el gran impacte d'eines com el Pam a Pam, Balanç Social o la FESC? Què ens falta per construir? Aquestes i més preguntes no les pretenem respondre només nosaltres, sinó que requereixen d'una resposta molt més col·lectiva. I és que aturar-nos, analitzar-nos i fer autocrítica és necessari. Com també ho és seguir avançant cap a un model alternatiu al capitalista, un model amb un mercat que, entre altres coses, tingui preus justos, sigui democràtic i transparent, sigui també inclusiu, tingui mecanismes de cooperació i solidaritat i sigui respectuós amb el medi ambient

Percentatge d'acompliment dels indicadors llicències lliures

EL PROGRAMA D'APADRINAMENT, UNA OPORTUNITAT D'APRENENTATGE MUTU ENTRE COOPERATIVES

Olga Ruiz

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya
@coopstreball

Engagar i mantenir una cooperativa pot ser una tasca complexa, en la qual els reptes i les decisions a prendre els primers anys són constants. En aquest sentit, compartir els dubtes i desafiaments quotidians amb persones que han passat per situacions similars pot esdevenir molt enriquidor.

Les tres sòcies de treball de Pati Blau Llibres, una cooperativa creada fa set mesos a Cornellà de Llobregat no van tenir cap dubte quan van rebre la convocatòria del programa d'Apadrinament Cooperatiu que proposa, justament, acompanyament a les cooperatives joves per part d'altres amb experiència. «Teniem moltes mancances organitzatives i ens calia que algú de fora ens ajudés a fer-nos preguntes i a plantejar-nos reptes. El programa ens encaixava com un guant i ens hi vam presentar de seguida. Després d'uns mesos concentrades en les obres, a obrir la llibreria i fer-la funcionar, era el moment de posar les bases de la cooperativa», reflexiona Susanna Álvarez, una de les sòcies de la nova llibreria cooperativa.

Fa dos anys la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya va prendre la iniciativa per donar resposta a la necessitat d'orientació que expressen de forma reiterada part de la cinquantena de noves incorporacions anuals. Tot just iniciada la seva segona edició, el programa d'Apadrinament Cooperatiu dona resposta a les cooperatives joves i, ahora, posa en valor la xarxa i l'expertesa concentrada en una entitat formada per més de 600 cooperatives de treball de sectors d'activitat, ubicacions i horitzons diferents.

En el marc de les propostes d'acompanyament a les cooperatives federades, les noves cooperatives com la llibreria Pati Blau, tenen a la seva disposició un espai de trobada i aprenentatge mutu compartit amb cooperatives experimentades que, per la seva dimensió, composició, trajectòria o sector han viscut experiències similars i han après d'elles durant la seva trajectòria.

«Malgrat que només hem fet una sessió de treball amb la cooperativa mentora, ja ens ha servit moltíssim. Ha estat molt fructífera per detectar quatre coses essencials a treballar a la cooperativa. A més, també ens ha ajudat a percebre el que ja estàvem fent bé!», afegeix la Susanna.

Primera sessió d'apadrinament entre les cooperatives de treball Pati Blau i Cevagraf.

Al programa d'Apadrinament Cooperatiu, les cooperatives mentores acompanyen les apadrinades durant un any, s'hi reuneixen periòdicament i hi comparteixen situacions reals que suposen un repte per a la cooperativa apadrinada. Segons Cristina Delgado al capdavant del programa d'Apadrinament Cooperatiu de la Federació, «explicar el que han viscut en situacions similars, els encerts i les errades que han pogut cometre durant tots aquests anys a la seva cooperativa, aporta noves idees i solucions creatives als reptes actuals en què es troben les cooperatives apadrinades. En alguns casos també serveix per orientar cap a formació o cap a altres programes de suport que té la Federació».

La cooperativa Magroc, de Terrassa, especialitzada en detecció i atenció d'infància en risc va participar a la primera edició del programa i està pendent d'incorporar-se a la segona. Núria Oñoro recorda què les va motivar a respondre a la crida de la Federació buscant mentores: «Ens vam inscriure al programa, sobretot, per la curiositat de què podia aportar-nos aquesta experiència d'intercooperació. Alhora vam pensar que els nostres quinze anys d'experiència cooperativa i el coneixement adquirit a través dels anys, potser podia ajudar nous cooperativistes en el seu procés inicial, quan un cop de mà sempre va bé!».

Trobada final del procés d'apadrinament de 2018 entre les cooperatives Magroc i Arqbag.

AMPLI PROCÉS DE SELECCIÓ

Amb l'objectiu d'arribar al màxim de cooperatives del territori i reproduir, dins del programa, la diversitat del moviment cooperatiu, la segona edició de l'Apadrinament Cooperatiu es va iniciar després d'un estiu amb presentacions a diverses ciutats, de la mà dels Ateneus Cooperatius. Un cop detectades 24 candidates, es van programar formacions específiques per a mentores i apadrinades per tal de fixar expectatives d'unes i altres.

Les entrevistes i formacions amb les cooperatives candidates van donar elements a l'equip que coordina el programa d'Apadrinament Cooperatiu per proposar les parelles que, durant un any, treballaran juntes posant en comú dubtes i aprenentatges. L'esforç per crear parelles amb necessitats i experiència complementàries o que comparteixin visions comunes és essencial per a l'èxit del programa. «Per part nostra la sintonia amb la cooperativa mentora ha estat total. Només amb una sessió s'ha creat una relació de confiança. El mentor té molt clar com ens pot ajudar i nosaltres també sabem què volem», puntualitza la sòcia de Pati Blau.

"MENTORING" AMB VALORS COOPERATIUS

Des dels seus inicis, el programa està tutoritzat per la Fundació Autoocupació, amb una extensa experiència en el suport a persones emprenedores. El *mentoring* és una metodologia d'acompanyament personalitzat en la qual persones voluntàries posen la seva experiència al servei de les emprenedores.

Des de la Federació es valora el programa com una oportunitat per créixer a partir de la col·laboració entre iguals, un valor que es percep com la millor forma d'acompanyament empresarial entre cooperatives. Per a la Cristina, l'especificitat del programa d'Apadrinament Cooperatiu també radica en la voluntat quasi permanent d'intercooperar i compartir per créixer: «De forma indirecta participar al programa és una via per transmetre els valors cooperatius i fer xarxa entre cooperatives».

La cooperativa Magroc, com a mentora, va valorar que la seva aportació com a cooperativa «podia contribuir a través de intercooperació a enfortir el cooperativisme tal com pretén el programa». Vist des d'una cooperativa apadrinada com Pati Blau, aquest acompanyament és vital, reconeix la Susanna, «ens faltava la mirada cooperativa. Cap dels tres socis provenia d'aquest món i no sabíem com enfocar-lo. Conèixer els orígens i debats de la cooperativa mentora ha estat molt important».

SEGONA EDICIÓ AMB MÉS COOPERATIVES

La primera edició del programa va acabar amb altes valoracions per part de les cooperatives participants, que destacaven la bona relació creada amb les parelles i l'impacte generat en la millora de les habilitats de la cooperativa. Per a Núria Oñoro, de Magroc, «la participació en el programa d'apadrinament de la Federació ha estat una experiència molt enriquidora i interessant. Ens ha permès conèixer i contrastar realitats, estils, sectors, experiències, recursos... Ens ha provocat l'elaboració d'un relat de la pròpia experiència i alhora autoreflexió, i ens ha obert nous horitzons d'anàlisi i pensament a totes dues cooperatives».

Fruit de la millora del procés de selecció de cooperatives participants, aquesta segona edició del programa ha registrat un increment de la demanda i enguany seran 12 les parelles de cooperatives que treballaran juntes. La diversitat de sectors, ubicacions i dimensions és prou gran i cal destacar l'existència d'algunes cooperatives que repeteixen en el rol de mentores.

Com a novetat de la segona edició del programa d'Apadrinament Cooperatiu s'ha potenciat la relació i intercanvi de recursos a la Xarxa de Cooperatives Mentores.

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

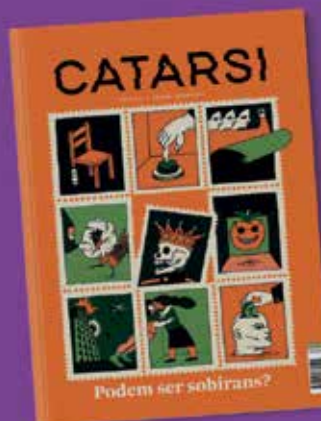
Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable
tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

Segon número de
Catarsi Magazin,
aquesta tardor
a les llibreries.
Afilem les eines
de la crítica.

Subscriu-te en format
Digital + Paper per
només 30 euros l'any

CATARSI
catarsimagazin.cat

Som representativitat

→ **Participació**

Visibilitat

→ **Enfortiment i creació**

Sectors

→ **Territori**

Economies feministes

Cooperatives de Treball

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya
Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62 · Fax: 93 302 18 85

cooperativestreball.coop

La geografia del capitalisme

Marc Dalmau i Torvà
@ciutatinvisible

Catorzè llibre de la col·lecció del grup de recerca Espais Crítics dedicat a les aportacions teòriques del geògraf marxista David Harvey, que recomanem encaridament.

Per nosaltres i per moltes persones dels moviments socials de base d'arreu del món, el coneixement que ha aportat David Harvey ha constituït i constitueix una veritable caixa d'eines per desxifrar el mode de producció capitalista. Llegir-lo ens fa més intel·ligents, perquè ens ajuda a pensar col·lectivament i ens dona la capacitat d'entendre la realitat dels fenòmens urbans que es presenten com a «naturals» o normals; quan al contrari, les ciutats, com brillantment va aclarir Lefebvre i el mateix Harvey, són fruit de processos socials de producció. Si actualment ens trobem en una guerra social larvada invisibilitzada, amb la sagnia de desnonaments i expulsions directes o indirectes —les deportacions que deia el Manuel Castells jove—, no és per la simple aplicació del mecanisme de l'oferta i la demanda, és per l'actuació dels fons d'inversió i les noves tàctiques d'acumulació de capital de les

classes dominants, en clau territorialitzant.

Harvey no tan sols ha actualitzat el prisma marxista aplicant-lo a l'espai i a la geografia, sinó que sobretot ens dona els instruments per comprendre la territorialització del conflicte social, això és, la lluita social traduïda a la forma urbana. Desenvolupament geogràfic desigual, ajustament socioespacial, aniquilació de l'espai pel temps, circuits de generació de valor, acumulació per desposseïció... tots i cada un dels conceptes inventats per Harvey resulten una font d'inspiració inestimable per analitzar els canvis socials i espacials, i sobretot, i el que és més important, per actuar i combatre les contradiccions quan esclaten en forma de crisis, i tenir la força per generar alternatives polítiques i econòmiques viables per l'avui. A part de la recopilació de diferents textos que repassen el bagatge teòric de la trajectòria de Harvey, el llibre incorpora una introducció molt pertinent per contextualitzar el treball del geògraf, una entrevista en profunditat i un article inèdit de l'autor, pel qual el fan especialment recomanable

per qui vulgui aproximar-se d'una forma divulgativa a l'obra d'aquest lúcid geògraf marxista i radical. Per finalitzar i per a qui vulgui encara més teica, recomanar-vos l'accés a una altra novetat del mateix autor, *Senderos del mundo*, publicat per Akal l'any passat, i que constitueix una completa i imprescindible selecció de textos sobre la temàtica de la geografia urbana.

HARVEY, David.

La lógica geográfica del capitalismo.

Núria Benach i Abel Albet (eds.)

Icaria editorial, 2019, Espais Crítics, 14

ISBN 9788498889178

354 pàgines

Trobareu aquest llibre a la llibreria cooperativa La Ciutat Invisible
www.laciutatinvisible.coop

Portes una alimentació vegetariana i estàs buscant l'embaràs?

Carla Martínez

Àrea de nutrició i dietètica
de Cos cooperativa de salut
@COScooperativa

Probablement tens dubtes sobre si la dieta serà prou completa per poder portar una gestació totalment satisfactòria, ja que socialment encara no està del tot acceptat el fet de poder tenir criatures si portes una alimentació que exclogui els aliments d'origen animal.

No obstant això, l'Acadèmia Americana de Nutrició i Dietètica (AAND) assegura que «Les dietes vegetarianes i veganes són adequades per a totes les etapes de la vida, fins i tot durant l'embaràs, la lactància, la infància, l'adolescència, la vida adulta i la vellesa, així com per a l'atleta».

Sigui quina sigui la teva dieta, ha d'estar ben planificada des de mesos abans a la concepció, i això no és una recomanació exclusiva per al col·lectiu vegetarià, sinó que s'ha d'aplicar també a les persones que porten una alimentació omnívora, ja que qualsevol pauta dietètica mal formulada, rica en aliments superflus de baixa qualitat, pot portar a dèficits nutricionals.

De fet, una alimentació basada en aliments vegetals –a part de ser totalment vàlida per mantenir la salut de la mare embarassada i, al mateix temps, permetre un òptim desenvolupament del fetus–, ofereix beneficis addicionals pel seu elevat contingut en fitoquímics, uns compostos de gran poder antioxidant que estan presents als aliments vegetals

i participen en la prevenció de moltes patologies del món occidental.

Així doncs, cal insistir en la planificació d'abans, durant i després de la gestació per poder experimentar un bon embaràs sense importar la teva ideologia alimentària.

En el cas de dones vegetarianes i veganes és important la suplementació de vitamina B12, ja que els requeriments són molt alts durant l'embaràs i la lactància per poder permetre el bon desenvolupament cerebral del fetus.

Per altra banda, també s'haurà de ser generós amb el consum de llegums, cereals integrals, fruita seca i llavors per tal de cobrir les necessitats proteiques, sobretot durant el tercer trimestre.

El zenc, el iode, l'EPA i el DHA, la vitamina A i l'àcid fòlic són micronutrients que també requereixen atenció:

- Les llavors de carbassa són excel·lents fonts de zenc.
- La sal iodada o les algues (si ja les prenieu de manera habitual abans de la concepció) són bones fonts de iode.
- El cànem i les llavors de xia contenen ALA, l'aminoàcid precursor del DHA. En algunes ocasions pot estar recomanada la suplementació de 500 mg/dia

–durant l'embaràs i primer any de lactància– d'EPA i DHA d'origen vegetal obtingut d'oli d'algues marines.

- La carbassa, el moniato, la pastanaga, les bledes, els espinacs, el mango, la papaia i la col arissada, entre d'altres, són bones fonts de betacarotè, el precursor de la vitamina A. Sobretot durant l'embaràs és recomanable augmentar el consum d'aquests aliments per poder disposar d'una llet rica en aquesta vitamina, tenint en compte que durant la lactància les necessitats augmenten.

Per millorar-ne l'absorció és molt adient combinar aquests aliments juntament amb greixos saludables com l'oli d'oliva verge extra o l'alvocat, per exemple.

- Finalment, l'àcid fòlic s'haurà de suplementar (400 mcg) des d'abans de la concepció i fins al final de l'embaràs, ja que el seu dèficit pot conduir a defectes en el tub neural del fetus, com l'espina bífida. Els aliments més rics en aquest micronutrient són els vegetals de fulla verda i els llegums, que també hauran de ser protagonistes dels àpats del dia a dia.

Si et queden dubtes, no et pots perdre la xerrada del proper divendres 22 de novembre al nostre centre. Comentarem tot això i més, resoldrem dubtes i mites i també veurem un exemple de menú vegetarià o vegà complet de 2-3 dies.

Dues publicacions, la mateixa lluita

Mar Masip

Centre de Documentació Cooperativa – Fundació Roca Galès

La revista anual de la Federació de Cooperatives de Treball d'aquest any publica l'article «Existeix paritat de gènere a les cooperatives?» Carme Giménez, a partir de les dades del baròmetre cooperatiu amb valor social del 2017, valora positivament les condicions laborals femenines en l'economia social i solidària. En destaca la bona gestió de la conciliació, l'adaptabilitat horària i la inexistència d'un sostre de vidre. Com a contrapunt d'aquest últim aspecte, parla de les parets de vidre; de com, tot i no partir de zero, encara queda molta feina per fer per aconseguir una visibilitat igualitària en els espais de decisions polítiques o l'esfera pública.

Les conclusions anteriors són similars a les que arribà Mercè Lamich, ara fa 85 anys, en el seu article «Les dones cooperadores», publicat a *Acción Cooperatista* el març de 1934. Escrit en un moment on les demandes femenines pel dret a la seva presència en l'esfera productiva i social estaven a l'ordre del dia; l'autora parla del gran pas que ha suposat el reconeixement dels drets de les dones i com encara queda un llarg camí per recórrer fins a conquerir el dret de fer vida social. Si bé aquest en l'actualitat –tal com mostren les dades del baròmetre cooperatiu– ja és una realitat, Giménez indica que un dels factors causants de la presència femenina menor sigui el fet que les dones treballen en categories inferiors; mentre que Lamich ho atribuïa als personalismes masculins imperants en les dinàmiques organitzatives i socials cooperatives.

.COOP

Revista anual d'anàlisi i reflexió sobre el món cooperatiu, 2019

Acción Cooperatista

Órgan de la Federació de Cooperatives de Catalunya, 565, 2 de març de 1934

SEMINARI FRG 2019

DISSABTE 16 DE NOVEMBRE
DEL 2019

FÀBRICA L'ANÒNIMA DE MANRESA
C/LLUSÀ, 9-15 08241 MANRESA

INSCRIPCIONS:
www.rocagales.cat

✉ fundacio@rocagales.cat

MUNICIPALISME, COOPERATIVISME I SOBIRANIES PER UNA POLÍTICA ECONÒMICA TRANSFORMADORA

JORNADA

10.00 - 10.15 Presentació del Seminari a càrrec del Patronat.
10.15 - 11.15 Sobiranes Alimentària, Energètica i Financera
11.15 - 11.45 Esmorzar
11.45 - 12.25 Sobiranes Residencial i Cultural
12.30 - 13.30 Treball per grups: Transferibilitat, Sostenibilitat, Implementació i Impacte

14.00 - 15.30 Dinar
15.30 - 16.50 Sobiranes Industrial, Reproductiva i de cures, Tecnològica i Comunicativa
16.50 - 17.50 Treball per grups: Transferibilitat, Sostenibilitat, Implementació i Impacte
17.50 - 18.10 Berenar
18.10 - 19.00 Cloenda amb Iolanda Fresnillo i Josep Manel Busqueta

EXPERIÈNCIES A TREBALLAR

SOBIRANIES:

Alimentària: **L'Aresta SCCL** (Santa Coloma de Queralt). D'una fleca a una estratègia agroecològica integral.

Energètica: **Emelcat SCCL** (Catalunya). La transició energètica des de les Comunitats Energètiques Locals.

Financera: **Coop57 SCCL** (Catalunya). Eines pel finançament de l'economia transformadora.

Residencial: **La Titaranya SCCL** (Valls). Sòl Comunitari i cooperatives d'habitatge en cessió d'ús.

Cultural: **Ateneu Popular Coma-cros** (Salt). Cultura autogestionada des de la comunitat.

Agrícola: **Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya** (Catalunya). Desenvolupament rural i cooperativisme agrari.

Reproductiva i de cures: **Ajuntament d'Arbúcies**. Una cooperativa pública per gestionar els serveis a les persones.

Tecnològica: **Som Mobilitat SCCL** (Catalunya). Tecnologia al servei del cooperativisme de plataforma.

Comunicativa: **La Directa SCCL** (Barcelona). Periodisme cooperatiu per la transformació social.

Amb el suport de:

